

KAG-1115

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April / May - 2013

Sanskrit : C.C. 404

(काव्य प्रकाश : २,१०)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- १ गमे ते त्रश संदर्भ सहित समझवो. १४
- (१) साक्षात्संकेतितं योऽर्थमभिधत्ते स वाचकः ।
(२) अथवा, मिथ्या वदसि, न त्वमत्राग्रतोऽभूरिति व्यज्यते ।
(३) गौः शुक्लश्चलो डित्यः इत्यादौ चतुष्टयी शब्दानां प्रवृत्तिः इति महाभाष्यकारः ।
(४) 'पीनो देवदत्तो दिवा न भुङ्कते' इत्यत्र च रात्रिभोजनं न लक्ष्यते ।
(५) सर्वेषां प्रायशोऽर्थानां व्यंजकत्वमयीष्यते ।
(६) प्रयोजनेन सहितं लक्षणीयं न युज्यते ।
- २ भम्भटार्य्य प्रभाषे संकेत विषयक कोई पश त्रश भतोनी त्रशसो १४
शब्दोभां समजूती आपो.
अथवा
लक्षणाणा प्रकारे उदाहरण आपी त्रशसो शब्दोभां समजूती आपो.
- ३ गमे ते भे विशे द्दोढसो शब्दोभां टूंकनींध लपो. २०
- (१) भम्भटार्य्यनी विद्वत्ता.
(२) अभिहितान्वयवाद् - अन्विताभिधानवाद्.
(३) लक्षणा - व्यापार.
(४) अभिधाभूलाव्यंजना.

૪ બે કે ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર આપો. (ગમે તે છ)

૧૨

- (૧) આચાર્ય મમ્મટ પ્રમાણે શબ્દના કેટલા પ્રકાર છે ? કયા કયા ?
- (૨) તાત્પર્યાર્થને આધારે કેટલા વાદ પ્રચલિત થયા નામ આપો.
- (૩) આકાંક્ષા એટલે શું ?
- (૪) વાચ્યાર્થનું વ્યંજકત્વ ઉદાહરણ આપી સમજાવો ?
- (૫) મમ્મટાચાર્ય સંકેત વિષયક કેટલા મતોની ચર્ચા કરી છે ? કયા કયા ?
- (૬) વૈયાકરણોના મતે શબ્દના કેટલા પ્રકાર છે ? કયા કયા ?
- (૭) લક્ષણા પ્રવર્તનની શરતો કેટલી છે ? કઈ કઈ ?
- (૮) વિશેષોકિતિ અલંકારના કેટલા પ્રકાર ? કયા કયા ?

૫ નીચેનામાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી લખો.

૧૦

- (૧) લાક્ષણિક શબ્દથી સમજાતો અર્થ કયો છે ?
 - (A) વાચ્યાર્થ
 - (B) લક્ષ્યાર્થ
 - (C) વ્યંગ્યાર્થ
 - (D) તાત્પર્યાર્થ
- (૨) કેટલાક વિદ્વાનો શબ્દની કઈ શક્તિને સ્વીકારે છે.
 - (A) અભિધા
 - (B) લક્ષણા
 - (C) તાત્પર્યા
 - (D) વ્યંજના
- (૩) આચાર્ય મમ્મટ સંકેતગ્રહણના કેટલા મતોનો ઉલ્લેખ કરે છે ?
 - (A) ૫
 - (B) ૭
 - (C) ૯
 - (D) ૧૧
- (૪) મમ્મટાચાર્ય ઉપાધિ કોને કહે છે ?
 - (A) મુસીબત
 - (B) ગુણધર્મ
 - (C) જાતિ
 - (D) એક પણ નહીં
- (૫) પ્રયોજનવતી લક્ષણાના મુખ્ય કેટલા પ્રકારો છે.
 - (A) ૨
 - (B) ૪
 - (C) ૬
 - (D) ૩

- (૬) મમ્મટે બીજા ઉલ્લાસમાં કઈ વ્યંજનાના પ્રકારોની ચર્ચા કરી છે.
 (A) શાબ્દી (B) આર્થી
 (C) અભિધા (D) વ્યંજના
- (૭) કાવ્યપ્રકાશનો દ્વિતીય ઉલ્લાસ કયા નામથી ઓળખાય છે.
 (A) લક્ષ્યાર્થ સ્વરૂપ નિર્ણય
 (B) શબ્દાર્થસ્વરૂપ નિર્ણય
 (C) વ્યંગ્યાર્થ સ્વરૂપ નિર્ણય
 (D) તાત્પર્યાર્થ સ્વરૂપ નિર્ણય
- (૮) વ્યક્તિવાદમાં મમ્મટે કેટલા દોષો ગણાવ્યા છે.
 (A) ૨ (B) ૩
 (C) ૫ (D) ૭
- (૯) કયા અલંકારમાં બિંબ પ્રતિબિંબભાવ જોવા મળે છે ?
 (A) દષ્ટાંત (B) વિભાવના
 (C) વિશેષોક્તિ (D) સ્વાભાવોક્તિ
- (૧૦) કયા અલંકારમાં બાળકો, પ્રાણીઓની ચેષ્ટાઓનું સ્વાભાવિક વર્ણન કરવામાં આવે છે.
 (A) વિભાવના (B) સ્વાભાવોક્તિ
 (C) દષ્ટાંત (D) વિશેષોક્તિ